

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет філології

Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____ В. Шарин
“ ” _____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА.**

Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія.
Орфоепія. Графіка. Орфографія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальності

014 Середня освіта

014.01 Українська мова і література

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма з дисципліни «Сучасна українська літературна мова»
для студентів спеціальності 014 Середня освіта 014.01 Українська мова і
література.

„25” серпня, 2019 р. – __ с.

Розробник: *О.А. Семенюк* – доцент кафедри української мови, кандидат
філологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови.

Протокол від 27 серпня 2019 р. №1

Завідувач кафедри української мови

(підпис)

(проф. Грещук В.В.)

(прізвище та ініціали)

“ 27 ” *серпня* _____ 2019 р.

Схвалено методичною радою Факультету філології.

Протокол від 30 серпня 2019 р. № 1.

Голова

(доц. Мартинець А.М.)

“ 30 ” _____ 2019 р.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u> (шифр і назва)	Дисципліна професійної підготовки, нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта</u> <u>014.01 Українська мова і література</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		перший	перший
Індивідуальне науково-дослідне завдання навчальним курсом не передбачено		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		другий	другий
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	20 год.	12
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		50 год.	70
Індивідуальні завдання: ___ год.			
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 80% : 100%.

для заочної форми навчання – 10% : 35%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу - дати студентам теоретичні знання із сучасної української літературної мови (зокрема з тих розділів науки про сучасну українську літературну мову, які вивчаються на першому курсі: з фонетики, фонології, морфонології, орфоєпії, графіки й орфографії), допомогти їм практично оволодіти орфоепічними, орфографічними, графічними, акцентуаційними нормами, підвищити загальну грамотність і культуру усного й писемного мовлення.

Завдання:

- ознайомити студентів зі змістом, обсягом, завданнями курсу „Сучасна українська літературна мова”; з поняттями „літературна мова”, „національна мова”, „державна мова”, „мовна норма”, ознаками літературної мови, окреслити місце української мови серед мов світу;
- дати знання про звукову будову мови, фонетичні одиниці;
- охарактеризувати систему фонем сучасної української літературної мови;
- дати відомості про природу, історичну основу, типологію фонетичних процесів;
- охарактеризувати графічну будову сучасної української літературної мови;
- забезпечити досконале володіння орфоепічними, акцентуаційними, графічними, орфографічними нормами сучасної української літературної мови; виробити навички самоконтролю за їх дотриманням у повсякденному спілкуванні;
- навчити студентів фахово послуговуватися засобами фонетичного письма.

Компетентності:

- здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України;
- здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів із використанням передових освітніх технологій;
- здатність до побудови та реалізації власної траєкторії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності;
- здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

Результати навчання:

- вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання;

- знати й розуміти основні поняття фонетики, фонології, морфонології, орфоєпії, графіки, орфографії;
- вміти класифікувати фонемні і звукові сучасної української літературної мови;
- розрізняти звуки і фонемні;
- транскрибувати слова й тексти фонематичною і фонетичною транскрипціями;
- здійснювати фонетичний, фонологічний, орфоєпічний, графічний та орфографічний аналіз слів з історичними коментарями;
- знати орфоєпічні, орфографічні, графічні, акцентуаційні норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- виявляти та характеризувати звукові зміни та чергування, знати їх історичну основу;
- вміти аналізувати свою і чужу вимову, виявляти порушення орфоєпічних та пунктуаційних норм;
- мати навички пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- організовувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність;
- дотримуватися правил академічної доброчесності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ

Тема 1. Вступ

СУЛМ як предмет наукового вивчення і як навчальна дисципліна. Зміст, обсяг, завдання курсу. Українська мова – національна мова українського народу. Місце української мови серед мов світу. Зв'язок української мови з іншими мовами. Українська літературна мова та її головні риси. Мовна норма. Писемні та усна форми СУЛМ. Основні стилі. Шляхи і тенденції розвитку СУЛМ. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.

Змістовий модуль 2. Фонетика і фонологія

Тема 2. Фонетика як лінгвістична дисципліна

Предмет і завдання фонетики. Сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці. Мовний звук і різні аспекти його вивчення. Звук і фонема, відмінності між ними. Особливості вивчення фонетики у середній школі.

Тема 3. Звукова система СУЛМ

Голосні і приголосні звуки, їх ознаки і творення. Класифікація голосних звуків і їх характеристика. Класифікація приголосних звуків і їх характеристика: за участю голосу і шуму; за місцем творення; за способом творення; за відсутністю чи наявністю палаталізації; за звуковим враженням. Особливості вивчення класифікації звуків у середній школі.

Тема 4. Зміни звуків у потоці мовлення

Асиміляція приголосних і її різновиди: асиміляція за дзвінкістю; асиміляція за глухістю; асиміляція за місцем і способом творення; асиміляція за м'якістю; асиміляція за твердістю. Дисиміляція. Спрощення у групах приголосних. Подовження і подвоєння приголосних. Редукція голосних. Оглушення дзвінкх приголосних у кінці слова. Протеза. Акомодация, її види. Епентеза. Метатеза. Гаплогія. Елементи вивчення звукових змін у середній школі.

Тема 5. Суперсегментні фонетичні одиниці

Склад як фонетична одиниця. Характеристика складів. Український складоподіл. Наголос. Характер українського наголосу. Фонетичне слово. Проклітики та енклітики. Інтонація. Елементи вивчення суперсегментної фонетики у середній школі.

Тема 6. Фонологічна система СУЛМ. Фонетична і фонематична транскрипції

Основні поняття фонології. Фонема, її функції. Головний вияв і варіанти фонем. Диференційні ознаки фонем і їх нейтралізація. Фонологічна кореляція. Поняття про мінімальну пару. Система фонем СУЛМ. Розвиток поглядів українських мовознавців на склад фонем СУЛМ. Голосні фонем, їх характеристика. Приголосні фонем, їх характеристика. Фонетична транскрипція на уроках української мови в середній школі.

Змістовий модуль 3. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія

Тема 7. Морфонологія

Морфонологія як лінгвістична дисципліна. Основні поняття морфонології. Види чергувань. Історичні чергування голосних фонем. Історичні чергування приголосних фонем. Позиційні чергування. Елементи вивчення чергувань у середній школі.

Тема 8. Орфоепія

Орфоепія як розділ науки про мову. Предмет орфоепії. Норми літературної вимови, їх значення. Формування норм української літературної вимови. Порушення правил літературної вимови. Типи вимовних помилок. Орфоепічні норми СУЛМ. Вимова голосних. Вимова приголосних. Вимова груп приголосних. Вимова слів іншомовного походження. Дотримання орфоепічних норм як невід’ємний складник культури мовлення вчителя-словесника.

Тема 9. Графіка

Графіка як наука про письмо. Короткі відомості з української графіки. Український алфавіт. Співвідношення між фонемами (звуками) і буквами. Елементи вивчення графічної системи СУЛМ у середній школі.

Тема 10. Орфографія

Орфографія. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, традиційний, смисловий. Правописні проблеми кінця ХХ – початку ХХІ ст. Орфографічні норми СУЛМ: вживання апострофа, знака м’якшення, великої літери у власних назвах, подвоєння букв на позначення подовження і подвоєння приголосних, спрощення, зміни приголосних при збігу їх. Елементи вивчення українського правопису в школі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Вступ													

Тема 1. Вступ		2				5	7	1	1			7
Разом за змістовим модулем 1		2				5	7	1	1			7
Змістовий модуль 2. Фонетика і фонологія												
Тема 2. Фонетика як лінгвістична дисципліна		2	2			5	9	1				7
Тема 3. Звукова система СУЛМ		2	2			5	9	1				7
Тема 4. Зміни звуків у потоці мовлення		2	4			5	11	2	2			7
Тема 5. Суперсегментні фонетичні одиниці		2				5	7	1				7
Тема 6. Фонологічна система СУЛМ Фонетична і фонематична транскрипції		2	6			5	13	2	2			7
Разом за змістовим модулем 2		10	14			25	49	7	4			35
Змістовий модуль 3. Орфоєпія. Графіка. Орфографія												
Тема 7. Морфонологія		2	2			5	9	1				7
Тема 8. Орфоєпія		2	2			5	9	1	2			7
Тема 9. Графіка		2	1			5	8	1				7
Тема 10. Орфографія		2	1			5	8	1	1			7
Разом за змістовим модулем 3		8	6			20	34	4	3			28
Усього годин		20	20			50	90	12	8			70
Модуль 2. Підсумковий контроль (екзамен) Перевірка набутих знань												

5. Теми семінарських занять

Навчальним планом не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2.	Фонетика як лінгвістична дисципліна	2
3.	Звукова система СУЛМ	2
4.	Зміни звуків у потоці мовлення	4
6.	Фонологічна система СУЛМ	6
7.	Морфонологія	2
8.	Орфоепія	2
9.	Графіка	1
10.	Орфографія	1

7. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p>Вступ <i>Опрацювати питання</i> Мовне законодавство і мовна політика в Україні; виконання домашніх завдань з Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5
2.	<p>Фонетика як лінгвістична дисципліна <i>Опрацювати</i> Глібчук Н. М. Погляди О. Курило на систему голосних фонем української мови / Н. М. Глібчук // Мовознавство. – 1993. – №6. – С. 34 – 37;</p> <p><i>укласти словник термінів до теми;</i></p> <p><i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5
3.	<p>Звукова система СУЛМ <i>Опрацювати відповідні розділи в</i> Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. К : Наук. думка, 1969. 436 с.;</p> <p><i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5

4.	<p>Зміни звуків у потоці мовлення <i>Опрацювати питання</i> Позичинні зміни звуків. Комбінаторні зміни звуків (акомодація, епентеза, метатеза, гаплогія); <i>законспектувати відповідні розділи в</i> Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Н. Плющ та ін. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. 173 с.;</p> <p><i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5
5.	<p>Суперсегментні фонетичні одиниці <i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5
6.	<p>Фонологічна система СУЛМ. Фонетична і фонематична транскрипції <i>Опрацювати питання</i> Розвиток поглядів українських мовознавців на склад фонем СУЛМ; <i>опрацювати відповідні розділи в</i> Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. К : Наук. думка, 1969. 436 с.;</p> <p><i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5
7.	<p>Морфонологія <i>Опрацювати відповідні розділи в</i> Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. К. : Вища шк., 1999;</p> <p><i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p> <p><i>виконання тестів з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.</p>	5
8.	<p>Орфоепія <i>Опрацювати питання</i> Формування норм української літературної вимови;</p> <p><i>виконання домашніх завдань з</i> Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.;</p>	5

п/о	п/о	п/о	п/о	п/о	п/о	п/о	п/о	п/о	п/о	10	10		
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	--	--

T1, T2 – теми змістових модулів.

п/о – поточне оцінювання, разом 30 балів, коефіцієнт 6;

к.р. – контрольна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

- конспекти лекцій;
- варіанти запитань для поточного контролю студентів;
- тести для поточного контролю знань;
- словникові диктанти для контролю знань з розділу „Орфографія”;
- варіанти контрольних робіт;
- програмові вимоги до курсу;
- збірник вправ і завдань з дисципліни: Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с;
- збірник тестових завдань: Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. К. : Академія, 2006. 368 с.
2. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.

3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с.
4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А.П. Грищенко та ін. К. : Вища шк., 2002. 439 с.
5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. 430 с.
6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. К : Наук. думка, 1969. 436 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Н. Плющ та ін. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. 173 с.
8. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : **підруч.** / А.К. Мойсієнко та ін. К. : Знання, 2013. 340 с.
9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. К. : Вища шк., 1981. 183 с.
10. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

Допоміжна

1. Багмут А. Й. Інтонаційна будова простого розповідного речення у слов'янських мовах / А. Й. Багмут. – К. : Наук. думка, 1970. – 173 с.
2. Багмут А. Й. Інтонація спонтанного мовлення / А. Й. Багмут, І. В. Борисюк, Г. П. Олійник. – К. : Наук. думка, 1985. – 316 с.
3. Багмут А. Й. Семантика і інтонація в українській мові / А. Й. Багмут. – К. : Наук. думка, 1991. – 168 с.
4. Берковець В. Словникове і фонетичне слово в сучасній українській мові / Віра Берковець // Дивослово. – 1999. – №1. – С. 10 – 11.
5. Блик О. П. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія / О. П. Блик. – К. : Рад. шк., 1988. – 128 с.
6. Бондар О. І. Система голосних фонем української мови: динамічний підхід / Бондар О. І. // Записки з українського мовознавства. – Одеса, 2005. – Вип. 15. – С. 12 – 19.
7. Бондаренко В. До питання про подвійний наголос в українському слові / Віра Бондаренко // Українське мовознавство. – 2008. – Вип. 38. – С. 19 – 24.
8. Борисюк І. В. Форми і функції інтонації українського спонтанного мовлення / І. В. Борисюк. – К. : Наук. думка, 1980. – 204 с.
9. Брахнов В. М. Явище асиміляції в консонантизмі української мови / В. М. Брахнов. – К. : Наук. думка, 1970. – 101 с.
10. Булаховський Л. А. Український літературний наголос. (Характеристика норми) / Л. А. Булаховський – К. ; Л. : Рад. шк., 1947. – 54 с.
11. Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови / А. А. Бурячок. – К. : Наук. думка, 2002. – 464 с.
12. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2003. – 896 с.
13. Винницький В. М. Деякі теоретичні питання акцентології / В. М. Винницький // Мовознавство. – 2003. – №5. – С. 14 – 25.
14. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові / Василь Михайлович Винницький. – К. : Рад. шк., 1984. – 160 с.
15. Винницький В. М. Українська акцентна система: становлення, розвиток / В. М. Винницький. – Л. : Біблос, 2002. – 576 с.
16. Вовк П. С. Теорія центрів і периферії фонологічної та акцентологічної систем / П. С. Вовк. – К. : ІЗМН, 1997. – 124 с.
17. Глібчук Н. М. Погляди О. Курило на систему голосних фонем української мови / Н. М. Глібчук // Мовознавство. – 1993. – №6. – С. 34 – 37.
18. Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія.

- Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. / К. Д. Глуховцева. – Луганськ : Альма-матер, 2008. – 260 с.
19. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник / С. І. Головащук. – К. : Либідь, 1995. – 192 с.
 20. Головащук С. І. Словник наголосів / С. І. Головащук. – К. : Наук. думка, 2003. – 320 с.
 21. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфонологія / В. О. Горпинич. – К. : Вища шк., 1999. – 207 с.
 22. Дудик П. Наголошення слів і культура мовлення / Петро Дудик // Дивослово. – 2003. – №4. – С. 19 – 20.
 23. Жилко Ф. Т. Нейтралізація фонологічних опозицій в українській літературній мові / Ф. Т. Жилко // Мовознавство. – 1968. – №4. – С. 17 – 24.
 24. Жовтобрюх М. А. Основи і принципи української літературної вимови / М. А. Жовтобрюх // Українська мова і література в школі. – 1976. – №6. – С. 63 – 75.
 25. Жовтобрюх М. А. Історичні чергування приголосних в українській мові / М. А. Жовтобрюх // Українська мова в школі. – 1958. – №1. – С. 16 – 25.
 26. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови : в 2 ч. / М. А. Жовтобрюх, М. Б. Кулик. – К. : Вища шк., 1972. – Ч. 1. – 402 с.
 27. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова : підруч. / М. А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1984. – 255 с.
 28. Жовтобрюх М. А. Уніфікація норм української літературної мови і діалекти / М. А. Жовтобрюх // Мовознавство. – 1979. – №5. – С. 9 – 10.
 29. Загальна та експериментальна фонетика : [зб. наук. праць та матеріалів / відп. ред. Л. Скалозуб]. – К. : Соборна Україна, 2001. – 318 с.
 30. Залеський А. М. Подовжені приголосні у фонологічній і морфологічній системах української мови / А. М. Залеський // Мовознавство. – 1980. – №6. – С. 56 – 65.
 31. Іщенко О. Акустичні характеристики голосних звуків української мови (експериментально-фонетичне дослідження) / Олександр Іщенко // Українська мова. – 2008. – №4. – С. 102 – 111.
 32. Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови : навч. посіб. / Ю. О. Карпенко. – Одеса : Чорномор'я, 1996. – 144 с.
 33. Кващук А. Г. Уподібнення і розподібнення приголосних / А. Г. Кващук // Українська мова і література в школі. – 1968. – №9. – С. 56 – 59.
 34. Коструба П. П. Основні поняття фонології / П. П. Коструба // Українська мова і література в школі. – 1965. – №7. – С. 21 – 25.
 35. Коструба П. П. Фонетика сучасної української літературної мови (Курс лекцій для студентів філологічного факультету) / П. П. Коструба. – Л., 1963. – Ч. 1. – 100 с.
 36. Курс сучасної української літературної мови / за ред. Л. А. Булаховського. – К. : Рад. школа, 1951. – Т. 1. – 519 с.
 37. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір / Л. Т. Масенко. – К. : Вид. дім „Києво-Могилянська акад.”; Всеукр. т-во „Просвіта” ім. Тараса Шевченка, 2004. – 163 с.
 38. Міщенко Т. С. Про інтенсивність голосних української мови / Т. С. Міщенко // Мовознавство. – 1974. – №4. – С. 56 – 62.
 39. Найдорожчий скарб: Слово про рідну мову : поезії, вислови / упоряд. В. І. Лучук. – К. : Рад письменник, 1990. – 390 с.
 40. Наконечний М. Ф. Орфоепічні норми та їх значення / М. Ф. Наконечний // Українська мова в школі. – 1958. – №1. – С. 3 – 15.
 41. Німчук В. В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія / В. В. Німчук // Мовознавство. – 1990. – №6. – С. 3 – 10.
 42. Німчук В. В. Проблеми українського правопису ХХ – поч. ХХІ ст. / В. В. Німчук. – Кам'янець-Подільський : КПДПУ, 2002. – 116 с.
 43. Орфоепічний словник / [уклад. М. І. Погрібний]. – К. : Рад. школа, 1984. – 629 с.
 44. Орфоепічний словник української мови / уклад. : М. М. Пещак, В. М. Русанівський та ін. – К. : Довіра, 2001 – 2003. – Т. 1 – 2.

45. Перебийніс В. С. Кількісні і якісні характеристики системи фонем української літературної мови / В. С. Перебийніс. – К. : Наук. думка, 1970. – 270 с.
46. Пилинський М. М. Літературні норми: типи та їх класифікація / М. М. Пилинський // Мовознавство. – 1974. – №1. – С. 11 – 23.
47. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі „спільної колиски” / Г. П. Півторак. – К. : ВЦ „Академія”, 2001. – 152 с.
48. Плющ Н. П. Сучасна українська мова. Орфоєпія : навч. посіб. / Надія Плющ, Віра Бондаренко. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2008. – 272 с.
49. Погрібний М. І. Словник наголосів української літературної мови / М. І. Погрібний. – К. : Рад. шк., 1964. – 639 с.
50. Прокопова Л. І. Приголосні фонемі сучасної української літературної мови. Експериментально-фонетичне дослідження / Л. І. Прокопова. – К. : Вид-во КДУ, 1958. – 149 с.
51. Розгон В. В. Фонетика, фонологія, графіка й орфографія сучасної української літературної мови : навч. посіб. / В. В. Розгон. – Умань : АЛМІ, 2002. – 104 с.
52. Савченко І. С. Змішані типи консонантної асиміляції за артикуляційно-акустичними ознаками / Ірина Савченко // Мовознавчий вісник : зб. наук. праць. – Черкаси : Вид. від. ЧДУ, 2007. – Вип. 5. – С. 41 – 49.
53. Савченко І. С. Чисті типи консонантної асиміляції за артикуляційно-акустичними ознаками / Ірина Савченко // Мовознавчий вісник : зб. наук. праць. – Черкаси : Вид. від. ЧДУ, 2008. – Вип. 6. – С. 136 – 147.
54. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Надія Плющ, Оксана Бас-Кононенко, Зоя Дудник, Оксана Зубань. – К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. – 173 с.
55. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підруч. / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Коненко, В. В. Бондаренко та ін. – К. : Знання, 2010. – 270 с.
56. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовне життя світу / О. Б. Ткаченко. – К. : Спалах, 2004. – 272 с.
57. Тоцька Н. І. Голосні фонемі української літературної мови / Н. І. Тоцька. – К. : Вид-во КДУ, 1973. – 193 с.
58. Тоцька Н. І. До питання про артикуляційну та акустичну класифікацію голосних фонем української мови / Н. І. Тоцька // Мовознавство. – 1976. – №6. – С. 5 – 10.
59. Тоцька Н. І. Ненаголошені алофони голосних фонем української літературної мови / Н. І. Тоцька // Мовознавство. – 1970. – №5. – С. 21 – 30.
60. Тоцька Н. І. Система голосних фонем української мови / Н. І. Тоцька // Мовознавство. – 1983. – №5. – С. 16 – 23.
61. Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник / за ред. М. Жовтобрюха. – К. : Наук. думка, 1973. – 724 с.
62. Українська мова у ХХ сторіччі: Історія лінгвоциду : док. і матеріали / упоряд. : Л. Т. Масенко та ін. – К. : Вид. дім „Києво-Могилянська акад.”, 2005. – 399 с.
63. Українська мова : енциклопедія / [редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), Зяблюк М. П. та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 2000. – 752 с.
64. Український орфографічний словник / уклали В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л. Л. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред. В. Г. Скляренка. – К. : Довіра, 2008. – 983 с.
65. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. – К. : Наук. думка, 2008. – 288 с.
66. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови / Ю. Шевельов. – К. : ВЦ „Академія”, 2003. – 160 с.
67. Шкурятяна Н. Г. Сучасна українська літературна мова: Модульний курс : навч. посіб. / Н. Г. Шкурятяна, С. В. Шевчук. – К. : Вища шк., 2007. – 823 с.
68. Ющук І. П. Українська мова : підруч. / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2006. – 640 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mova.info>.
2. <http://rozum.org.ua>.
3. <http://ukrajinskamova.org.ua>.
4. <http://sevntu.com.ua/jspui/>
5. <bitstream/123456789/3167/1/d060013.pdf>.
6. <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/e-library/Pages/default.aspx>